

≡ Eesti
≡ Kontsert

ELAVAD MAALID

Caravaggio & Monteverdi

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

Admirals Group AS

K 09. OKTOOBER 2024 19.00 Pärnu kontserdimaja
N 10. OKTOOBER 2024 19.00 Estonia kontserdisaal

ELAVAD MAALID

Caravaggio & Monteverdi

Teatri 35 (Napoli):

Gaetano Coccia, Francesco O. De Santis, Antonella Parrella

Ansambel La Venexiana:

Emanuela Galli (sopran)

Agnese Allegra (sopran)

Giacomo Schiavo (tenor)

Dario Carpanese (klavessiin)

Gabriele Palomba (teorb, kunstiline juht)

Jenny Cappelloni (valguskunstnik)

Kontsert on ühes osas, ligikaudse kestusega 65 minutit

AVAMUUSIKA

Marco da Gagliano (1582–1643)

„Vergine bella“ („Musiche a una dua e tre voci“, 1615),
tekst: Francesco Petrarca

Claudio Monteverdi (1567–1643)

„Ohimé, dov'è il mio ben“ SV 140 („Settimo libro de madrigali“, 1619),
tekst: Bernardo Tasso

„Io son pur vezzosetta pastorella“ SV 121
(„Settimo libro de madrigali“, 1619)

„Bel pastor“ SV 168 („Nono libro de madrigali“, 1651),
tekst: omistatud Ottavio Rinuccinile

Nero ja Poppea duett „Pur ti miro“ (III v)
ooperist „Poppea kroonimine“ SV 308 (1643)

MUUSIKA JA LAVATEGEVUS

Heinrich Schütz (1585–1672)

„Verbum caro factum est“ SWV 314 („Kleine geistliche Konzerte“ II, 1639),
piiblitekst: Jh 1:14

Claudio Monteverdi

Ariadne kaebelaul („Lamento d'Arianna“)
ooperist „Ariadne“ (1608)

Sigismondo d'India (~1582–1629)

„Piangete, occhi miei lassi“ („Primo libro di musiche da cantar solo“, 1609)

„Piangono al pianger mio“ („Primo libro di musiche da cantar solo“, 1609),
tekst: Ottavio Rinuccini

Claudio Monteverdi

„O bone Jesu, o piissime Jesu“ SV 313 (1622)

„Si dolce è'l tormento“ SV 332 („Quarto scherzo delle ariose vaghezze“,
1624), tekst: Carlo Milanuzzi

Benedetto Ferrari (~1603–1681)

„Queste pungenti spine“ („Musiche varie a voce sola“, libro II, 1637),
tekst: Ottavio Orsucci

Sigismondo d'India

„Mentre che il cor“ („Le musiche a una e due voci“, libro IV, 1621),
tekst: Francesco Petrarca

Claudio Monteverdi

„Ecco di dolci raggi il sol armato“ SV 249 („Scherzi musicali“, 1632)

KUNSTITEOSED ETENDUSES

Michelangelo Merisi Da Caravaggio (1571–1610)

„Basket of fruit“ / „Puuviljakorv“ (~1598–99)

– Milano (Itaalia), Ambrosiuse pinakoteek

„Adoration of Shepherds“ / „Karjaste auavaldus“ (1609)

– Messina (Itaalia), Regionaalmuuseum

„Saint Matthew and the Angel“ / „Püha Matteus ja ingel“ (1602)

– Rooma (Itaalia), San Luigi dei Francesi, Cappella Confratelli

„Crucifixion of Saint Peter“ / „Püha Peetruse ristilöömine“ (1601)

– Rooma (Itaalia), Popolo Püha Maarja kirik, Cerasi kabel

„Martyrdom of Saint Ursula“ / „Püha Ursula märtrisurm“ (1610)

„Raising of Lazarus“ / „Laatsaruse ülestõusmine“ (1609)

– Messina (Itaalia), Regionaalmuuseum

„Beheading of Saint John the Baptist“ / „Ristija Johannese pea maharaiumine“ (1608) – La Valletta (Malta)

„Judith Beheading Holofernes“ / „Juudit Olovernese pead maha võtmas“ (~1599) – Rooma (Itaalia), Galleria Nazionale d'Arte Antica

„Crowning with Thorns“ / „Kibuvitsapärjaga kroonimine“ (1603)
– Viini Kunstiajaloo muuseum

„Crucifixion of Saint Andrew“ / „Püha Andrease ristilöömine“ (1607)
– Clevelandi Kunstimuuseum (Ohio, USA)

„John the Baptist“ / „Ristija Johannes“ (1604) – Kansas City (Texas, USA),
Nelson-Atkinsi Kunstimuuseum (Nelsoni fond)

„Mary Magdalen in Ecstasy“ / „Ekstaasis Maarja Magdaleena“ (1606)
– Rooma (Itaalia), erakogu

„Salomé with the Head of John the Baptist“ / „Saloome Ristija Johannese peaga“ (1609) – Madridi kuninglik palee

„Taking of Christ“ / „Kristuse kinnivõtmine“ (1602) – Odessa lääne ja ida kunsti muuseum

„Denial of Saint Peter“ / „Püha Peetruse salgamine“ (1610) –
Metropolitani Kunstimuuseum (New York)

„The incredulity of Saint Thomas“ / „Uskmatu Toomas“ (1600–1601) –
Potsdami Pildigalerii

„Madonna of Loreto“ / „Loreto madonna“ (1604–05)
– Rooma (Itaalia), Püha Augustinuse kirik, Cavalletti kabel

„Saint Francis of Assisi in Ecstasy“ / „Püha Franciscus Assisist ekstaasis“ (1595)
– Hartford (Connecticut, USA), Wadsworth Atheneum

Ottavio Leoni (1568–1630)

„Caravaggio portree“ (1621) – Firenze (Itaalia)

Maalidega saad tutvuda QR koodi vahendusel.

„Pur ti miro“ on teatraalne kontsert, mis on pühendatud Michelangelo Merisi ehk Caravaggio (1571–1610) kunstiloomingule ja Claudio Monteverdi (1567–1643) muusikale.

Projekt „Tableaux vivants“ („Elavad maalid“) sündis Teatri 35 ja ansambli La Venexiana ühistöö tulemusena. Viimane kuulub itaalia hilisrenessansi ning baroki vokaal- ja instrumentaalmuusika hinnatuimate tõlgendajate hulka.

Caravaggio meistriteosed äratatakse lavalise tegevuse kaudu ellu – need astuvad dialoogi Monteverdi muusikaga, sulades kokku ainulaadselt omanäoliseks heliliseks ja dramaturgiliseks lõuendiks.

Mõneaastase vahega sündinud Monteverdi ja Caravaggio olid teedrajava tähtsusega figuurid, kes sillutasid oma loominguga teed hilisrenessansist barokkajastusse. Mõlemad said kuulsaks juba oma eluajal ja olid ilmselt üksteisest kuulnud, ent mingeid tõendeid nende omavahelisest kohtumisest siiski teada pole: kulges ju nende tegevuski eri paigus – Monteverdil peamiselt Veneetsias, Caravaggiol aga Roomas. Esimene andis märgilise panuse ooperižanrisse ja tõstis kõrgtasemele omaaegse madrigalikunsti; teine rajas barokkmaali naturalistliku suuna, kujutades oma tαιestel ilma

paatoseta ilustamata elutōde. Kui Monteverdi kasutas oma muusikas pinge ja dramaatilise edasiandmiseks peent mangu konsonantside ja dissonantsidega, siis Caravaggio rakendas oma kunstis samal eesmärgil varju ja valguse koosmōju – figuurid tema maalidel esinevad tumedal toonil ja neile langeb ũlalt ere valgus (nn keldriluugi valgus). Need kaks novaatorlikku meistrit, kellest ũks maalis pintslil ja teine helidega, saavutasid oma loomingus enneolematu vāljendusjōu, kātkedes sellesse nii isikliku kui ka universaalse inimkogemuse ja kogu mōeldava tunneteskaala, mis ulatub valulikkusest eufooriani.

Evelin Kōrvits

¹ Kava nimilugu „Pur ti miro“ on pārit Monteverdi ooperist „Lincoronazione di Poppea“ („Poppea kroonimine“, 1643), kus see kōlab lavateose viimase vaatuse intiimses ja kirglikus armastusduetis Nero ja Poppea vahel.

Foto: Rodolfo Cavina

Teatri 35 trio – Gaetano Coccia, Francesco Ottavio De Santis ja Antonella Parrella – on teinud koostööd eksperimentaalteatri vallas üle kahekümne aasta, keskendudes peamiselt tableaux vivants' (elavate piltide) tehnikale. Trupp asub Napolis, kuid esinetakse ka olulisematel riiklikel ja rahvusvahelistel festivalidel.

Alates 2011. aastast on Teatri 35 laiendanud oma repertuaari etendustega, mida saadab elav muusika. Koostööd on tehtud tunnustatud ansamblite ja orkestritega, nagu Rahvuslik Filharmooniaorkester (dir Bruno Bartoletti), Nuova Orchestra Scarlatti, Milano Kammerorkester ja La Venexiana.

Märkimisväärne oli trupi osalemine oma kuulsa lavatükiga „Chiaroscuro“ Münchenis „Itaalia galal 2013“, mis toimus Itaalia Vabariigi patronaazi all. Sama aasta juunis tuli nende etendus

„Labirinto“ võitjaks Teatri del Sacro konkursil. 2018. ja 2021. aastal kutsuti trupp külaliseks erinevatesse telesaadetes, mille andsid eestrisse riiklikud kanalid TV2000 ja Rai 1.

Viimastel aastatel on Teater 35 esinenud mainekatel lavadel ja festivalidel: Ravello festival, Volterra Rooma teatri festival, Müncheni Prinzregententheater, Napoli kuninglik palee, Sforzesco loss, Milano kuninglik palee, Tumanishvili filminäitlejate teater Gruusias, Kreeka Rahvusoperi vaimuliku muusika festival, Rooma barokkfestival, Herculaneumi arheoloogiapark jt.

Rahvusvahelised turneed on viinud trupi Türgi, Hispaaniasse, Jaapanisse, Rootsi, Taani, Saksamaale ja Austriasse. Alates 2005. aastast on Teatri 35 võtnud enda kanda Troia teatri festivali kunstilise juhtimise.

Foto: Rodolfo Cavina

La Venexiana asutas 1997. aastal Claudio Cavina, kes juhatab ansambli suure pühendumusega kuni 2016. aastani. Oma intensiivse tegutsemisaja jooksul, mis on hõlmanud nii kontserte kui ka salvestusi, on La Venexiana tõusnud juhtivaks teenäitajaks renessanss- ja barokkajastu vokaal- ja instrumentaalmuusika tõlgendajana. Nad on loonud eredaid heliportreesid komponistidest, nagu Luzzasco Luzzaschi, Sigismondo d'India, Luca Marenzio, Gesualdo da Venosa ja muidugi Claudio Monteverdi, kelle teoste üllitamist on edendanud plaadifirma Glossa. Ansambli hiljutine „Orfeo“ kordusväljaanne pälvis mitmeid tunnustusi (CHOC preemia ajakirjalt Le Monde de la Musique, ajakirja BBC Classical Music esmavalik, ajakirja Gramophone toimetaja valik 2007 ja Gramophone'i preemia 2008 barokkooperi vallas).

Lisaks anti 2017. aastal uuesti välja Monteverdi madrigalide koondplaat. Ansambli repertuaaris kõlab ka Scarlatti, Händeli, Steffani ja Cavalli sakraal- ja lavamuusika, mille tõlgendused pole kunagi üksluised, pigem rahutud ja elavad, nagu need heliloojad ise.

La Venexiana põhifilosoofia seisneb selles, et muusikas on alati parem riski võtta kui poolele teele peatuma jääda: seda rada on järgitud nt salvestusprojektis „Round M“, mis hõlmab nii Monteverdit kui ka džassi, või utoopilises ja visionäärses ooperiprojektis, mille raames toodi tänapäeva publiku ette Monteverdi „Ariadne“ rekonstruktsioon (esietendus Veneetsias 2016. aastal). Koosseisu viimane salvestis, Bononcini „La Conversione di Maddalena“ (Glossa 2019), on särav näide nende hoogsast ja elujõulisest musitseerimisest.

Gabriele Palomba Foto: erakogu

Ainulaadne väljakutse oli ansambli jaoks Monteverdi triloogia lavastamine Schwetzingenis, kus osales erakordne vokalistide kooslus. Paari päeva jooksul anti hääli paljudele Monteverdi teostes esinevatele tegelastele, muutes need üheks terviklikuks looks.

La Venexiana kunstiline juht **Gabriele Palomba** lõpetas Milano muusikakooli (La Civica Scuola di Musica) lautomängija diplomiga Paul Beieri juhendamisel. Ta esineb soolo- ja continuo-mängijana nii Itaalias kui ka välismaal, astudes üles enamikul Euroopa festivalidel ja teatrites koos kõige prestiižsemate varajase muusika ansamblitega. Koos

Emanuela Galli ja Franco Pavaniga osales Palomba renessansiajastu lautomuusikaga seotud tähelepanuväärses projektis, mille jätkuna üllitati Petrucci kirjastuse 500 aasta juubeli (2007) puhul CD-plaat, tähistamaks Spinacino lautomuusika esmaväljaannet (1507). Solistina on ta esindatud Giovanni Maria da Cremale ja Alberto da Mantova portreeplaatidel.

Koostööd La Venexianaga alustas Gabriele Palomba 1997. aastal ning on nüüd ansambli kunstiline juht ja dirigent.

Eesti Kontsert: produtsent Maarit Kangron, assistent Gerde Kadi Kuusk

XIV RAHVUSVAHELINE FESTIVAL KLAVER 2024

23.-27. OKTOOBER

Festival KLAVER pakub avarat repertuaari suurepärase pianistide esituses. Festivali keskmes on naispianist. Kui moodsas ühiskonnas on palgalõhe ja sookvoodid kuum teema, siis 19. sajandi üks kuulsamaid pianiste Clara Schumann oli kaheksa lapse ema. Maailma tipp-pianistide seas on praegu arvukalt naisi, alustades Martha Argerichist ja jätkates Olga Kerniga, kes on tänavuse festivali peaesineja. Eesti pianistidest saab kuulda laia haardega pianisti-heliloojat Kirke Karjat. Salongilikul galakontserdil „Klaveril ainult tüdrukud!“ kõlab meie naispianistide esituses tuntud naisheliloojate parim looming. Sooloõhtu annavad tuntud israeli pianist Elena Bashkirova ja Eestis resideeriv läti päritolu küps meister Dina Yoffe.

Festivali kunstiline juht **Age Juurikas**

Kontserdid Estonia kontserdisaalis

K 23.10 Elena Bashkirova klaver, Saksamaa

Kell 18.00 kontserdieelne vestlus
„Klaverõhtu kui kunstivorm – 200 aastat“

N 24.10 Kirke Karja klaver

Kell 18.00 kontserdieelne vestlus
„Klaveri piiridest või nende puudumisest“

R 25.10 Olga Kern klaver, USA

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester • Dirigent Neeme Järvi

Kell 18.00 kontserdieelne vestlus „Paguluse ohvrid ja viljad“

EESTI DRAAMATEATRI ETENDUS

L 26.10 SOLIST

Laval: Kersti Kreismann • Märten Metsaviir • Kirke Karja

L 26.10 Klaveril ainult tüdrukud

Sofia Khvichia • Tähe-Lee Liiv • Kadri-Ann Sumera
Kristiina Rokashevich • Piret Mikalai • Maila Laidna • Tiiu Sisask
Kärt Ruubel • Karolina Aavik • Age Juurikas

Kell 18.00 kontserdieelne vestlus „Naise roll ühiskonnas“

P 27.10 Dina Yoffe klaver, Läti

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO
— anno 1898 —

AUTOPARTNER

OLEREX

Jazz
pesulad

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios